

¹ UNIVERSITEIT GENT - VAKGROEP BEWEGINGS- EN SPORTWETENSCHAPPEN

² VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL - VAKGROEP BEWEGINGSVORMING EN SPORTTRAINING

STEUNPUNT CULTUUR, JEUGD EN SPORT, MET STEUN VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, CONSORTIUM UGENT, K.U.LEUVEN, V.U.BRUSSEL

BARBARA BIJTTEBIER, JAN CUYPERS, CHRISTOPHE DE WEIRDT, NADINE DE RIDDER

Een sportaanbod op school: Hoe pakken scholen het aan?

Inleiding

Het uitwerken of optimaliseren van een gezondheidsbeleid is een actuele bekommernis van alle scholen. Binnen het gezondheidsbeleid spelen de promotie van gezonde voeding en voldoende beweging een cruciale rol, in het kader van de preventie van overgewicht en obesitas. Voor het bewegingsgedrag is de hoofddoelstelling ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren minimum 1 uur per dag bewegen aan matige tot hoge intensiteit.

Om deze doelstelling te bereiken moeten binnen de schooluren de mogelijkheden voor beweging en sport maximaal worden benut. De pijlers waarrond een school dient te werken om dit te realiseren werden uiteengezet in een vorig artikel (Aflevering 213: jan-feb-maart, jaargang 2006-2007). Kwaliteitsvolle en actieve lessen Lichamelijke Opvoeding spelen een sleutelrol, waarbij naast het aanleren van motorische competenties, sociale vaardigheden en een positief zelfbeeld, het aanleren van een veilige en gezonde levensstijl centraal staan. Daarnaast dienen de vrije momenten op school maximaal 'actief' te worden ingevuld. De curriculaire promotie van sport en beweging buiten de les Lichamelijke Opvoeding steunt op vier krachtlijnen: 1) de promotie van middagsport, 2) het creëren van een actieve speelplaats (door bv. speelkoffers, aanwezigheid van doelen, voldoende ruimte door gespreide speeltijden, geen ballen verbieden, aanwezigheid van een muziekhoek), 3) educatie met betrekking tot beweging tijdens de lessen, om kinderen en jongeren bewust te maken van hun eigen bewegingsgedrag, het belang van beweging te doen beseffen en hen te leren eigen ver-

antwoordelijkheid op te nemen voor hun bewegingsgedrag. 4) het bevorderen van actief transport (te voet en met de fiets).

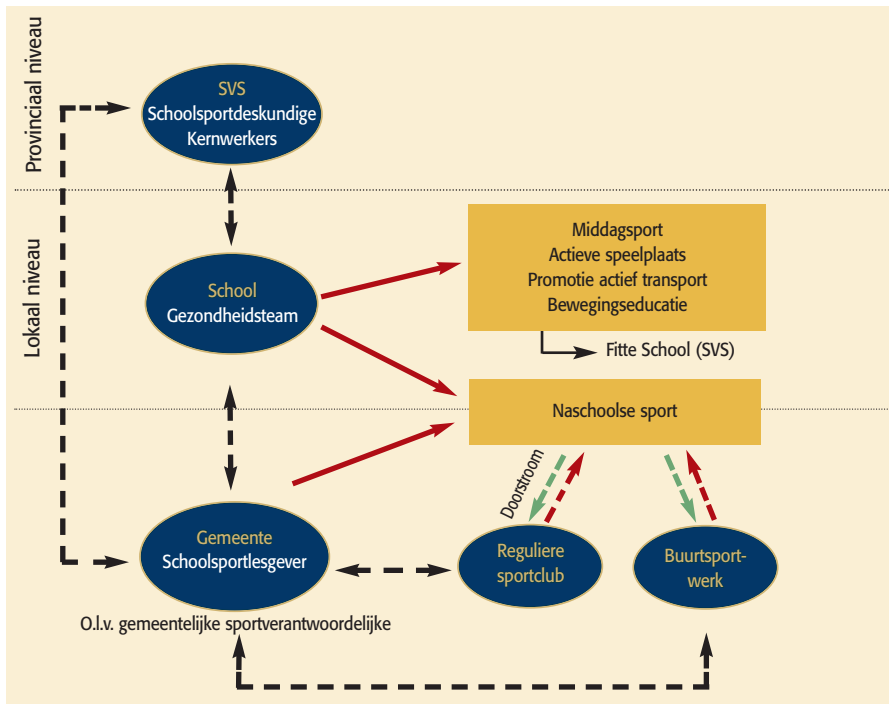
Ook een sport- en bewegingsaanbod buiten de reguliere schooluren vervullen een sleutelrol: de naschoolse sport. De naschoolse sport moet zich vooral richten tot kinderen en jongeren, die het sportief talent of de sociale steun missen om in een sportclub te sporten. Er dient een ruim aanbod van sportactiviteiten gedaan te worden en het accent ligt op recreatie, met andere woorden plezier staat centraal. Het is ook belangrijk dat er voldoende variatie wordt aangeboden en dat er ook voldoende activiteiten aan bod komen met een hoge transferwaarde (bv. ropeskipping, frisbee,...). De bedoeling is immers dat kinderen, wat ze in de naschoolse sport gedaan hebben, ook in hun vrije tijd kunnen verder

zetten. In deze naschoolse sport moeten kinderen of jongeren ook aangezet worden om lid te worden van een sportclub. Het creëren van een naschools sport- en bewegingsaanbod moet zich vooral richten op continuïteit, en niet zozeer op eenmalige activiteiten.

In een vorig artikel (Aflevering 213: jan-feb-maart, jaargang 2006-2007) werden twee mogelijke werkmodellen voor een naschools sportaanbod uiteengezet: een werkmodel voor het lager onderwijs en een werkmodel voor het secundair onderwijs.

Om dit naschools sportaanbod te realiseren staat samenwerking tussen verschillende actoren centraal: een gezondheidsteam onder leiding van een gezondheidspromotor op school, een schoolsportlesgever, de gemeentelijke sportdienst, lokale sportaan-

Werkmodel lager onderwijs

bieders (sportclubs, burensport, klimzalen,...), ... Op die manier kunnen partners uit het onderwijs, de sport en de buurt elkaar versterken. Het is tevens belangrijk dat deze partners hun activiteiten op elkaar afstemmen, zodat een duurzame samenwerking kan ontstaan. SVS (Stichting Vlaamse Schoolsport) krijgt in deze modellen een ondersteunende en adviserende functie. Primair ondersteunen zij de scholen en secundair hebben zij ook de taak

om de gemeenten te sensibiliseren om de nodige ondersteuning te bieden aan de scholen. SVS staat tevens in voor de sensibilisering, promotie en ondersteuning van de sport op school (buiten de les L.O.) en voor de realisatie van de schoolsportontmoetingen.

Een naschools sportaanbod moet uiteraard groeien vanuit de verschillende partners en mede dankzij gemeentelijke subsidies en

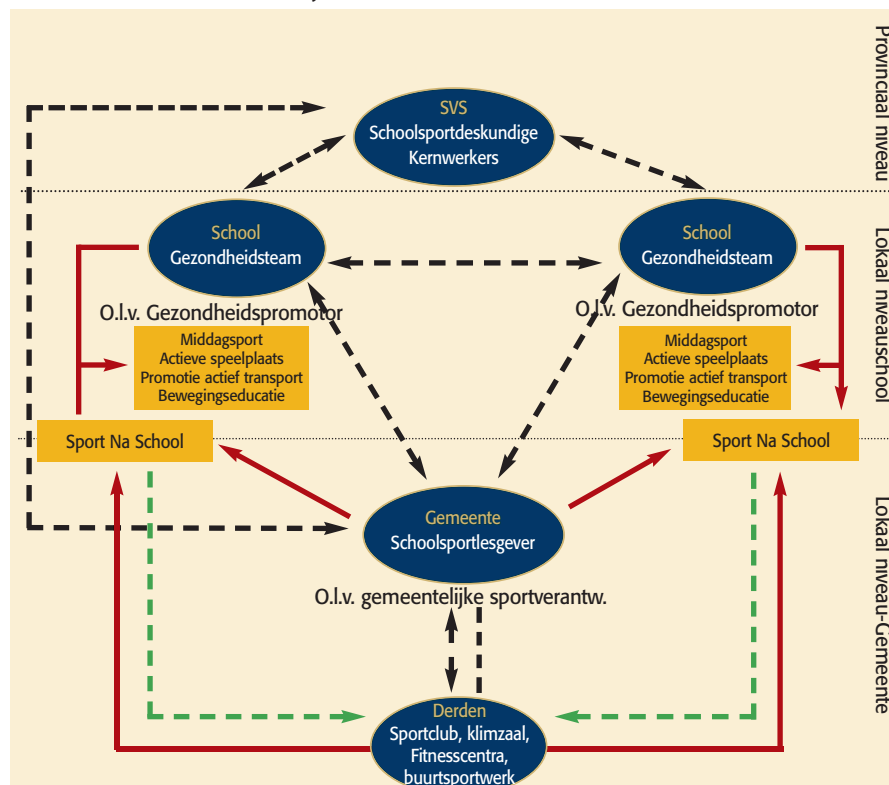
initiatieven, hebben nu reeds een aantal scholen een uitgebreid sport- en beweegaanbod voor hun leerlingen gecreëerd. De aanpak van verschillende scholen is sterk verschillend en scholen kunnen hieruit leren van elkaar.

Voor deze bijdrage werden vier leerkrachten LO geïnterviewd, die elk hun invulling van een extra sportaanbod op school toelichten (bovenop de reguliere twee LO-uren per week) Het betreft twee FOLLO's (Leerkrachten LO met een flexibele opdracht) en twee reguliere leerkrachten LO, die zich ook als schoolsportgangmaker inzetten. De 'FOLLO's' (intussen zijn er 20 actief over Vlaanderen) vertegenwoordigen sinds 2001 een schoolsportgeoriënteerd proefproject op basis van een samenwerking tussen Sport en Onderwijs, waarbij leerkrachten LO halftijds worden vrijgesteld van hun lesopdracht in de school. Daartegenover staat dat zij i.f.v 'brede school met sportaanbod' een netwerk uitbouwen tussen de lokale scholen en het lokale sportieve verenigingsleven, een extra aanbod van duurzame schoolsport uitwerken en ondersteunen in hun regio, en de link leggen met het vakgebied LO.

Barbara Bijttebier werkt als leerkracht LO te Heusden en coördineert een naschools sportaanbod in de Gemeentelijke Sportbasisschool te Heusden.

Jan Cuypers is FOLLO in de regio Retie-Arendonk-Dessel en startte drie jaar geleden met de uitbouw van een naschools sportaanbod voor verschillende lagere scholen in Arendonk. De activiteiten worden georganiseerd onder de noemer **Sportsnack 'Sportief Naschools Actieve Kids'**, een eigentijdse kindvriendelijke benaming ontstaan tijdens overleg tussen Bloso, SVS en de FOLLO's. Als lid van de SVS-werkgroep 'Schoolsport geeft kleur'

Werkmodel secundair onderwijs

ondersteunt Jan scholen en gemeenten die naschoolse sport willen opstarten.

Christophe De Weirdt werkt als leerkracht LO en coördineert een naschools sportaanbod in de Middenschool "De Moerbeke" te Moerbeke-Waas.

Nadine de Ridder startte als FOLLO van het eerste uur met het concept 'SNS' (Sport Na School) voor het secundair onderwijs. Na het succes in Antwerpen bouwde ze SNS nu ook uit te Gent.

In dit concept hebben de deelnemende jongeren een 'SNS-pas', of een persoonlijke kaart met pasfoto, waarmee ze kunnen deelnemen aan een zeer ruim aanbod van naschoolse activiteiten (fitness, squash, kickboxen, muurklimmen, hip hop, BBB, zwemmen, Ropeskipping, ultimate frisbee, badminton ...)

De leerlingen kunnen kiezen voor een SNS-pas die één of twee semesters geldt, waarmee ze dan van maandag tot en met vrijdag (op schooldagen) zoveel sporten als ze willen.

Volgende topics en bijhorende vragen werden voorgelegd aan onze vier geïnterviewden:

1. Programma van het naschoolse sportaanbod

- Hoe ziet jullie naschools sportaanbod eruit (dit omvat dus niet de reguliere 2 uren LO), en welke partners zijn erbij betrokken?
- Hoeveel extra uren sport worden op deze manier wekelijks gecreëerd voor de schoolgaande jeugd?

2. Lesgevers

- Wie geeft de lessen in het naschoolse sportaanbod?

3. Infrastructuur en financiën

- Welke infrastructuur wordt gebruikt om de lessen te laten plaatsvinden?
- Wat is het kostenplaatje om dit naschools sportaanbod te voorzien?

4. Bereik

- Welke jongeren of kinderen bereik je?

5. Wat zijn volgens jou de uitdagingen voor de toekomst?

Interviews

... met Barbara Bijtbeier (leerkracht LO, schoolsportgangmaker en secretaris van de schoolsportraad in de Gemeentelijke Sportbasisschool te Heusden)

1. Programma van het naschoolse sportaanbod

De school heeft een eigen sportraad die alle naschoolse sportactiviteiten organiseert en helpt financieren. Ik ben sportgangmaker voor de school en ondertussen ook secretaris van de schoolsportraad. De schoolsportraad bestaat voor de rest uit enkele leerkrachten en sympathisanten.

Zowel de circusschool, de judoclub, als initiatiereeksen op woensdagnamiddag worden door de schoolsportraad gecoördineerd.

Voor sommige initiatiereeksen doen we een beroep op plaatselijke clubs. Bijvoorbeeld, de voetbalinitiatie met FC Heusden, de petanque-initiatie met de Heusdense club. De plaatselijke judoclub leverde ons een lesgever voor onze judoclub.

Andere initiaties worden gegeven door twee collega's (die ook lid zijn van de sportraad) of volgens aanbod. Nu is er bijvoorbeeld een initiatie Afrikaanse dans bezig, die gegeven wordt door een mama van twee leerlingen. Zij had dit zelf voorgesteld. Bewegingslesjes voor de kleuters worden door één van de kleuterleidsters gegeven.

Daarnaast nemen we ongeveer 14 keer per schooljaar deel aan toernooien of initiaties georganiseerd door SVS op woensdagnamiddag. Deze wordt begeleid door de leerkrachten van de lagere afdeling in een beurtsysteem zodat elke leerkracht ongeveer twee keer per schooljaar de leerlingen begeleidt.

Onze leerlingen krijgen ook elke volledige schooldag een uur LO. Daarvan worden er drie door leerkrachten LO gegeven en één door de klastitularis zelf. Het team kwam tot die beslissing nu ruim 15 jaar geleden omdat we ervan overtuigd waren dat dit een duidelijke meerwaarde geeft aan onze school, wat ondertussen zeker gebleken is. Hiervoor gaan de leerlingen één uur per week meer naar school, het andere uur komt uit de vrije ruimte waaruit een school kan kiezen om een uurrooster samen te stellen (zo kiezen sommige vrije scholen bv. voor een extra uur godsdienst).

De extra uren LO worden in samenspraak met de LO-eerkrachten gepland. Zo nemen zij zeker de meer specifieke LO-lessen voor hun rekening, terwijl de titularissen zich

vooral op teamspirit en op competities van SVS concentreren. De klastitularissen gebruiken hun uurtje LO ook om toepassingen op andere lessen (VOET!) te maken. Ruimtelijk inzicht, toepassingen op metend rekenen (hoe ver kan ik springen?), ... zijn hier voorbeelden van.

2. Lesgevers

De naschoolse sportinitiaties worden gegeven door de lesgevers uit eerder vernoemde sportclubs, één van de leerkrachten LO, een kleuterleidster, een leerkracht-klastitularis, en occasionele medewerkers.

De judoclub op zaterdag wordt verzorgd door een lesgever van judoclub Heusden, de naschoolse circusschool door de leerkracht LO die zich ook inschakelt voor de sportinitiaties.

De activiteiten van SVS worden gecoördineerd door mensen van SVS, en begeleid door leerkrachten van de lagere afdeling.

3. Infrastructuur en financiën

De lessen van de circusschool en judoclub gaan door in de turnzaal van de school. Ook de meeste initiatiereeksen kunnen in de turnzaal. Soms vinden de initiaties plaats bij de sportclubs uit de gemeente (bv. voetbal, petanque)

De schoolsportraad financiert alle naschoolse activiteiten. De schoolsportraad verwerft de nodige middelen door enerzijds een subsidie van de gemeentelijke sportraad, een kleine bijdrage van de ouders voor de naschoolse activiteiten zoals initiaties (1 euro per les), circusschool (30 euro per schooljaar) en judoclub (30 euro per schooljaar).

Bovendien organiseert de sportraad jaarlijks een verkoop van gadgets en een sportdag voor ouders waarvan de winst in de kas van de schoolsportraad gaat.

Materiaal voor de circusschool werd ook door de sportraad aangekocht. De judomatten werden in samenspraak met het

gemeentebestuur en de plaatselijke judoclub aangekocht.

Momenteel is ook de bouwaanvraag goedgekeurd en zou binnen afzienbare tijd gestart worden met de bouw van een nieuwe vleugel met een extra sportzaal.

4. Bereik

Voor activiteiten op woensdagnamiddag zien wij elke keer een grote opkomst waarvan telkens een aanzienlijk deel bestaat uit leerlingen die anders in de kinderopvang verblijven. Op die manier zien deze hun namiddag op een aangename en zinvolle manier onderbroken. Opvallend is ook dat het aantal leerlingen vermindert naar het einde van de lagere school toe. Dit is echter niet te wijten aan minder interesse maar vooral aan het feit dat de leerlingen dan al voor één specifieke sport hebben gekozen, die ze meer intensief beoefenen in een sportclub en daardoor actief zijn in de sportclub op woensdagnamiddag.

De judoclub heeft vooral succes bij kinderen die de sport willen uitproberen of bij diegenen die de focus op competitie van andere sportclubs willen vermijden.

In de circusschool zien we zowel heel sportieve als minder sportieve kinderen die al dan niet in nog andere clubs actief zijn. Er is trouwens ook een groepje met oud-leerlingen actief, die geen afscheid kunnen nemen van onze school en naschoolse sport.

5. Wat zijn volgens jou de uitdagingen voor de toekomst?

Eén van de grootste uitdagingen is het vinden van een oplossing voor het vervoer naar competities van SVS, en initiaties die niet op school zelf plaatsvinden. Hiervoor doen we tot nog toe meestal een beroep op ouders en de begeleidende leerkrachten. Het wordt echter steeds moeilijker om mensen te motiveren om leerlingen te vervoeren. Bovendien zorgden de vernieuwde verkeersregels i.v.m. autozitjes en aantal kinderen per auto voor bijkomende terughoudendheid bij ouders. Openbaar vervoer is vanuit Heusden ontoereikend en een bus inhuren is erg duur.

...met Jan Cuypers (Follo regio Retie-Arendonk-Dessel en coördinator van Sportsnack: 'Sport Naschools Actieve Kids' voor lagere scholen)

1. Programma van het naschoolse sportaanbod

De bedoeling van Sportsnack is dat kinderen meer bewegen. Elke leerling kan wekelijks van één bijkomend naschools bewegingsuur per week genieten.

Kinderen die buiten de sportclub extra willen sporten kunnen in de naschoolse sport terecht. Naast deze complementariteit merken wij dat voor de allerjongsten de naschoolse sport vaak een voorbereiding is op deelname aan clubsport.

De **gemeente** voorziet een deelbudget voor het promotiemateriaal, het beheer van de inschrijvingen en financiën, en het ter beschikking stellen en/of huren van de accommodatie.

De **vier basisscholen**, die meedoen aan het programma, helpen mee in de administratieve omkadering, nl. de inschrijvingen van de leerlingen voor de naschoolse sport en het schrijven van de fiscale attesten (het schrijven van de fiscale attesten is makkelijk te integreren in de dagelijkse werking van de naschoolse kinderopvang, die elke school organiseert). Dankzij deze fiscale attesten voor kinderen jonger dan 12 jaar kunnen ouders genieten van een gedeeltelijke terugbetaling van de kosten voor kinderopvang en naschoolse sport.

De **lokale sportclubs** kunnen steeds gediplomeerde vrijwilligers als lesgever afvaardigen. Concurrentie met lokale sportclubs wordt vermeden door de lessen op een ander tijdstip te organiseren en door andere accenten te leggen.

Elke school heeft een eigen **kinderopvang**, waardoor er eventueel afgewisseld kan worden met het naschools sportaanbod (bv. één uur opvang, één uur sport). Om de samenwerking te bevorderen wordt de uurprijs van kinderopvang en naschoolse sport gelijk gehouden.

SVS staat samen met Bloso in voor de betaling van mijn salaris en werking als coördinerende figuur, SVS geeft ook ondersteuning aan de FOLLO's in de vorm van overlegmomenten.

Alle partners werken gecoördineerd samen zodat een geïntegreerd sportaanbod kan worden georganiseerd.

2. Lesgevers

Door versnipperde 'taakuren' in de regio te bundelen, hebben we sinds twee jaar een **'combinatiejob'** gecreëerd. Dankzij deze bundeling hebben we dus een **vaste lesgever** kunnen inschakelen die dagelijks les geeft in ons project van naschoolse sport (Sportsnack), maar daarnaast ook in het schoolsportproject van een naburige gemeente, in de zwemschool en als sportkamplesgever bij Bloso in de voormiddag. Bovendien coördineert deze persoon de vrijwilligers tijdens de SVS-woensdagnamiddagactiviteiten.

Het voordeel van een vaste lesgever is continuïteit (en dus minder kopzorgen die steeds gepaard gaan bij de zoektocht naar tijdelijke lesgevers), en een vertrouwd gezicht voor kinderen en ouders... Voor sportlesgevers betekent dit trouwens een extra vacature.

3. Infrastructuur en financiën

De lessen vinden zoveel mogelijk plaats onmiddellijk na de schooluren in de accommodaties van de eigen school. Voor de lessen van de oudsten zijn wij echter genoodzaakt om uit te wijken naar een gezamenlijke centrale sporthal. Ook het gemeentelijk zwembad wordt gebruikt. De scholen en gemeenten stellen hun accommodaties gratis ter beschikking, en privéaccommodaties worden gehuurd door de gemeente.

De vaste lesgever wordt betaald met een Vlabus-vergoeding van ± 25 euro per uur, wat zichzelf echter terugverdient bij een deelname van 16 à 17 kinderen. We kun-

nen dus stellen dat het naschools sportaanbod zelfbedruipend is. De verzekering (ISB of schoolverzekering) en het promotiemateriaal zijn gezamenlijke kosten voor de partners.

Zoals bij de naschoolse opvang ontvangen de deelnemers van de naschoolse sport een fiscaal attest.

Deze fiscale attesten zijn van grote betekenis voor ouders.

4. Bereik

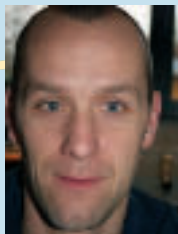
Het aanbod is er voor leerlingen van het 1ste tot en met het 6de leerjaar. Elke les worden ± 20 leerlingen bereikt.

Hoe jonger de kinderen, hoe groter de deelname: vooral kinderen van het 1ste tot en met het 4de leerjaar nemen deel, kinderen van het 5de en 6de leerjaar richten zich meer op clubactiviteiten. Minder sportieve kinderen voelen zich aangetrokken tot het sportaanbod vanwege de lage instapdrempel en het meer recreatieve karakter.

5. Welke uitdagingen zie je voor de toekomst?

- We hebben de intentie om bij Vlabus een volwaardig vast statuut voor onze vaste lesgever aan te vragen (opdat hij of zij dan ook verlofdagen kan opbouwen). De betaling zou blijven gebeuren dankzij inschrijvingsgelden en de extra steun van de gemeente. Hoe meer 'losse' taken in de regio kunnen gebundeld worden, hoe omvangrijker de betrekking van de vaste 'combinatie-lesgever' wordt. Het komt er dus op aan om meer partners in de **ruime regio** te vinden.
- De sportclubs kunnen een sterkere partner worden en meer evenwicht brengen in de lokale sportdriehoek 'school-gemeente-club'. Op deze manier hebben zij extra slagkracht om de doorstroming vanuit naschoolse sport naar hun club op lange termijn op te vangen.
- Voor kinderen van het **kleuter- en lager onderwijs** kan per gemeente één groot algemeen jeugdsportnetwerk worden georganiseerd waarbij scholen, sportclubs en gemeente samenwerken. Ook de jeugddienst kan partner zijn. Het gaat tenslotte over dezelfde kinderen.
- Voor **jongeren van het middelbaar onderwijs** kan dit een 'regionaal sportnetwerk per sporttak' zijn waarbij clubs uit diverse gemeenten met elkaar samenwerken. Een professionele regionale begeleider per sporttak biedt hierbij heel wat mogelijkheden. Dankzij hun grotere mobiliteit kunnen jongeren die geen lid zijn van een sportclub dan diverse sporten beoefenen in omliggende gemeenten.
- Het zou nuttig zijn om een groter

beweeg- en spelaanbod met het **accent op plezier en samenspelen** te hebben, vooraleer kinderen in een lokale sportclub terecht kunnen. Diverse oplossingen in de nabije omgeving zijn mogelijk waarbij samenwerking tussen diverse lokale partners een meerwaarde biedt. **Ouders** van kleuters en kinderen van de 1ste graad lager onderwijs zijn hierbij **vragende partij**.

...met Christophe De Weirdt (leerkracht LO en schoolsportgangmaker in de Middenschool De Moerbeite Moerbeke-Waas):

1. Programma van het naschoolse sportaanbod

Per week bieden we vast vier uur extra sport aan. Dit wordt georganiseerd **vlak na de lestijden** en de leerlingen komen op vrijwillige basis. De leerlingen vullen zelf de activiteiten in naargelang de weersomstandigheden, het aantal deelnemers en vooral de "goesting" van de dag. Dit kan gaan van voetbal, basket, volleybal/netbal, ropeskipping, tafeltennis, badminton, baseball, frisbee, dans, inline skating,... De leerkrachten LO en de 'Jojo-er' staan in voor de begeleiding en een vlot spelverloop. De 'Jojo-er' is aangesteld in het kader van het project 'Jongeren voor jongeren'. Dit is een initiatief van het Department Onderwijs om laaggeschoolde volwassenen jonger dan 26 jaar als begeleider op een school aan te stellen. Deze persoon is voor de leerlingen vaak een gemakkelijk aanspreekpunt, en bouwt op die manier een brug tussen de leerlingen en de leerkrachten. Vaak sport de jojo'er ook mee tijdens de naschoolse sport.

De klemtoon tijdens onze naschoolse sport ligt op spel en plezier, en de voornaamste doelen ervan zijn:

- leerlingen aanzetten tot meer sport;
- het verbeteren van de fysieke conditie;
- de geest even vrijmaken om daarna opnieuw aan het studeren te gaan;
- het sociaal contact verbeteren (over de studierichtingen en leerjaren heen);
- zwakkere leerlingen extra begeleiden en hun zelfbeeld verhogen.

Door de flexibiliteit van de **gemeente** kunnen wij steeds gebruik maken van de sporthal en de gemeentelijke sportterreinen. We hebben ook overeenkomsten met **Mini-Moerbeke** gesloten om materiaal te delen om zo de kosten van het sportmateriaal te drukken en ons aanbod te verruimen. Mini-Moerbeke is een sportvereniging die enkel recreatieve sportactiviteiten organiseert voor de lokale jeugd. We hopen in de toekomst de expertise van de **sportclubs** naar

onze school te brengen om zo de drempel naar de clubs te verlagen.

2. Lesgevers

Alle sport wordt op onze school voorzien door de twee leerkrachten LO. Tijdens het de naschoolse sport krijgen we wel steun van onze Jojo-er.

3. Infrastructuur en financiën

Er wordt gebruik gemaakt van de gemeentelijke sporthal, de gemeentelijke sportterreinen, het provinciaal zwembad en onze eigen speelplaats.

De extra uren sport zijn een bewuste keuze die **passen in ons gezondheidsbeleid**. Dit wil zeggen dat we deze gratis aanbieden aan al onze leerlingen. De kosten worden gedragen door de school. We bieden dit al een aantal jaren aan en vervangen de materialen stelselmatig.

4. Bereik

Elke dag bereiken we toch wel een 40-tal leerlingen (gemengd publiek in alle opzichten) van onze school.

5. Welke zijn uitdagingen voor de toekomst?

Dank zij het oprichten van een sportraad in onze gemeente, bestaat de mogelijkheid om nauwer samen te werken met andere scholen en met sportclubs.

Hopelijk kunnen we in de toekomst nog een aantal projecten op poten zetten waardoor onze leerlingen nog meer gestimuleerd worden om aan sport te doen om ze zo een gezonde leefwijze/opvoeding mee te geven.

...met Nadine De Ridder (Follo in Regio Gent en coördinator van SNS: 'Sport na school' voor secundaire scholen)

1. Programma van het naschoolse sportaanbod

Het SNS-programma houdt in dat alle leerlingen, die een SNS-pasje kopen, op alle schooldagen kunnen kiezen uit een ruim aanbod van naschoolse sporten. De activiteiten sluiten aan op de schooluren en vinden plaats in de sportzalen van de scholen, in clubs en privé-sportcentra. De leerlingen moeten niet inschrijven voor één bepaalde sport maar mogen met hun pasje zoveel doen als ze willen.

Eén persoon van de **Gentse sportdienst** is verantwoordelijk voor de logistieke ondersteuning en de promotie van het project. Zo zorgt de sportdienst voor het drukwerk van de 'SNS'-sportpases, en de affiches voor scholen. De informatiebundel met o.a. het programma wordt door mezelf geschreven. De **participerende secundaire scholen** (dit zijn er momenteel 33 in Gent) stimuleren, o.a. via de leerkracht LO, tot deelname aan dit naschoolse sportaanbod. De leerkracht LO van de school geeft ook telkens de inschrijvingen door van het aantal leerlingen die een SNS-pas wensen.

Enkele Gentse **sportclubs** (bv. atletiekclub, roepspringing, judo, handbal, capoeira, frisbeeclub, ...) draaien mee in het programma en geven SNS-jongeren de kans om hun recreatieve lessen mee te volgen.

Private sportinstellingen, zoals fitness- en multisportcentra, zijn eveneens een vaste partner in het programma omdat zij het potentieel van naschoolse sport hebben ingezien om jongeren als 'toekomstige klanten' warm te maken voor hun recreatief sportaanbod.

SVS financiert mijn werkingskosten als Follo en helpt mee in het beheer van de SNS-pases. SVS en Bloso geven ook

ondersteuning aan de FOLLO's in de vorm van overlegmomenten.

Één van de hoofddoelstellingen van het model Brede school met sportaanbod, nl. een lokaal sportaanbod creëren dat jongeren toelaat om elke dag één uur te laten bewegen, is reeds overtroffen. Het aanbod laat minimum twee uur naschoolse sport per dag toe met een grote keuze aan activiteiten. De nadruk ligt op plezier en recreatieve activiteiten met ook non-traditionele life-time sporten.

2. Lesgevers

Het uitgebreide netwerk laat toe om lesgevers uit verschillende sectoren in te schakelen:

- de leerkracht LO van de school die met een vrijwilligersvergoeding naschoolse sport geeft;
- de lesgevers van de plaatselijke sportclubs krijgen ook een vrijwilligersvergoeding;
- de reguliere lesgevers van de stad Gent, die les geven in de stedelijke sportinstellingen worden betaald volgens de tarieven van Stad Gent;
- de lesgevers van de privé-instellingen: hun vergoeding is verrekend in de algemene huurprijs voor de accommodatie (forfaitair).

3. Infrastructuur en financiën

De stad stelt haar stedelijke sportaccommodatie al dan niet tegen betaling ter beschikking (bv. SNS krijgt twee tennisterreinen gratis voor de tennisactiviteiten, de overige terreinen betaalt SNS zelf). De stad stelt nu ook het zwembad van Eyck elke dag 1 1/2 uur open voor 'SNS-ers', wat de continuïteit bevordert.

De scholen schakelen hun infrastructuur gratis in. Meerdere lessen vinden ook plaats in de accommodatie van de private sportsector (zoals de trendy danslessen, het muurklimmen en squashes in de fitness- en multi-activiteitencentra).

Enkele scholen die participeren in het programma laten de schoolsportzalen gratis gebruiken.

Aangezien de privé-sector ook deel uitmaakt van de partnergroep, kunnen de leerlingen natuurlijk ook gebruikmaken van hun aantrekkelijke sportvoorzieningen.

De leerlingen betalen 40 euro voor een sportpas, die twee semesters geldt (24 weken) en 25 euro voor één semester (12 weken). Hiermee kunnen de jongeren van maandag tot en met vrijdag zoveel sporten als ze willen. Aangezien het concept zo'n succes is (meer dan 1500 inschrijvingen), kan SNS met het geld van de inschrijvingen de gediplomeerde lesgevers, de fitness- en multisportcentra, en de sportterreinen betalen. De sportdienst van Gent verzorgt en betaalt het drukwerk van de sportpases en de affiches om op te hangen in scholen.

4. Bereik

Het aanbod is er voor alle leerlingen van alle Gentse secundaire scholen. Een klein onderzoek heeft trouwens uitgewezen dat meer dan de helft van de leerlingen zijn sportpas **minstens twee maal per week** gebruikt. Bovendien blijkt de grote meerderheid van de deelnemers geen lid te zijn van een sportclub, wat erop wijst dat de groep minder getalenteerden/sportievelingen alleszins goed bereikt wordt. Ook allochtone jongeren zijn vaak geziene klanten van het SNS-programma.

Dankzij de website www.sportnaschool.be kunnen scholen/leerlingen het programma nog eens online checken, alle info i.v.m. de activiteiten opzoeken en foto's van de activiteiten bekijken.

5. Welke zijn uitdagingen voor de toekomst?

Door het succes van SNS en het uitgebreide netwerk dat er aan verbonden is, komt de verdere groei in gevaar, en zijn er dus **meer middelen (mankracht!) nodig voor de coördinatie** van de activiteiten. Dit is

dan ook een vraag aan de lokale overheid om de verschillende initiatieven rond naschoolse sport in het Gentse in kaart te brengen, te bundelen, en hier een coördinator voor aan te stellen.

In het onderwijs zouden de directies ook uren kunnen vrijmaken of alleszins verschuiven (bv. i.p.v. uren voor toezicht) opdat een "sportminded" leerkracht (die deel uitmaakt van het gezondheidsteam) de naschoolse sport mee kan coördineren. Aansluitend bij vorig punt is de samenwerking met de **stedelijke buurtsport** een piste die meer verkenning verdient in de toekomst.

Er is al veel vraag gekomen van andere gemeenten en steden om een SNS-project ook bij hen te organiseren. Er is echter mankracht nodig voor de uitbouw en organisatie ervan. Ten behoeve van mogelijke organisatoren in andere regio's werd het voorbije jaar door alle FOLLO's die een SNS-project hebben opgestart samen met SVS een uitgebreid draaiboek opgemaakt.

Besluit

Uit de vier getuigenissen blijkt dat de naschoolse sport, waarin beleving van sport- en bewegingsplezier en het faciliteren van transfer naar de sportclub centraal staan, een succesfactor is van het sport- en gezondheidsbeleid van de scholen.

De getuigenissen bevestigen dat de aanpak van het naschools sportaanbod sterk verschilt tussen scholen. Het is dan ook een uitdaging voor elke school om de eigen mogelijkheden na te gaan en vervolgens stap voor stap een duurzaam naschools sportaanbod op te starten of verder uit te bouwen. Zowel uit wetenschappelijke literatuur, als uit de getuigenissen blijkt dat deze zeer laagdrempelige methode de kinderen en jongeren bereikt en dat de doorstroming naar de sportclub voor heel wat deelnemers gerealiseerd wordt.

In de getuigenissen wordt de nood aan "mankracht" benadrukt. Uit de uiteenzettingen van de twee FOLLO's blijkt tevens dat het voorzien van extra mankracht om de samenwerking met de lokale partners tot stand te brengen, uit te bouwen en te coördineren, een zeer grote meerwaarde kan betekenen. Het lijkt dan ook opportuun dat de huidige FOLLO's hun activiteiten daar zoveel mogelijk op richten en dat het aantal FOLLO's uitgebreid wordt. Tevens vormen de getuigenissen een pleidooi voor de schooldirecties om taakuren te creëren voor de gezondheidscoördinatie en de organisatie van een naschools sportaanbod. Dergelijk aanbod vormt trouwens ook een extra positieve uitstraling van de school naar de ouders en de lokale gemeenschap toe.

Daarnaast is er in de uitbouw van het naschools sportaanbod een zeer belangrijke taak weggelegd voor de stedelijke en

gemeentelijke sportdiensten, die deze anders-georganiseerde sport actief mee dienen op te starten en te ondersteunen. Ook de plaatselijke sportaanbieders (sportclubs, buurtsport, private sportaanbieders) kunnen een belangrijke rol spelen en zichzelf hierdoor versterken.

Tevens werd in de getuigenissen aangegeven dat de naschoolse sport zelfbedruipend kan zijn en dus zeker ruimte biedt om lesgevers te vergoeden. De ervaring leert ook dat het inschakelen van betaalde lesgevers meer continuïteit biedt dan een vrijwilliger, die bij stopzetting vaak niet opgevolgd wordt. Ook uit wetenschappelijke literatuur blijkt dat het vragen van inschrijvingsgeld geen echte drempel vormt voor sportparticipatie bij kinderen en jongeren. Bovendien kan de financiële last zeer laag gehouden worden door het delen en gratis (of tegen lage prijs) ter beschikking stellen van infrastructuur. Voor lagere schoolkinderen is er daarnaast ook nog de fiscale aftrekbaarheid en ook heel wat ziekenfondsen sponsoren naschoolse sportdeelname.

De naschoolse sport blijkt dan ook heel wat kansen te bieden voor sportlesgevers. Hierbij dienen vooral verdere inspanningen te gebeuren voor het creëren van combinatiejobs, zoals uiteengezet in de getuigenis van Jan Cuypers. De bundeling van taken tot een volwaardige job, kan bijvoorbeeld zeer attractief en leerrijk zijn voor zowel recent afgestudeerde als meer ervaren leerkrachten LO.

We kunnen besluiten dat het creëren van een naschools sportaanbod een zeer waardevolle bijdrage kan leveren aan een gezondheidsbeleid op school. Uit de hierboven vermelde getuigenissen blijkt ook dat het aanbieden van naschoolse sport haalbaar is, maar dat samenwerking van de

verschillende betrokken actoren centraal staat. Verdere sensibilisering naar deze actoren en in het bijzonder naar de lokale sportdiensten is dan ook noodzakelijk.

Sleutelreferenties

* Jouw school: een "Brede school met sportaanbod"?! G. Cardon, I. De Bourdeaudhuij, K. De Martelaer, B. Vanreusel, E. Van Waes. Steunpunt Sport, Beweging en Gezondheid, met Steun van de Vlaamse Gemeenschap. Consortium UGent, K.U.Leuven, VUBrussel. Tijdschrift van de Lichamelijke Opvoeding, jaargang 2006-2007. Januari-februari-maart - aflevering 213, p.7-11.

* Meer en beter bewegen. Binnen en buiten de school. S. Verstraete, I. De Bourdeaudhuij, D. De Clercq, G. Cardon. PVLO, 2006.

* Promotie van gezonde voeding en fysieke activiteit in het secundair onderwijs. L. Haerens, Maes L., De Bourdeaudhuij I. IN: Moet er nog sport zijn? Sport, beweging en gezondheid in Vlaanderen 2002-2006. Vol 1, Ed, G. Steens, p 137-150

website: www.lo-bsw.ugent.be

**brede school
sportaanbod**

FOLLO

project naschoolse sport

**sectoroverschrijdende
samenwerking**

combinatiejob